

فصلنامه علمی - پژوهشی

فصلنامه علمی - پژوهشی

پژوهش‌های نهج البلاغه

سال شانزدهم / بهار ۱۳۹۶ / شماره ۵۲

شاپا: ۸۰۵۱ - ۱۷۳۵

صاحب امتیاز: بنیاد بین‌المللی نهج البلاغه

مدیر مسئول: سید جمال‌الدین دین‌پرور

سرمدیر: عبدالله موحدی‌محب

هیئت تحریریه:

سید محمدرضا امام	دانشیار دانشگاه تهران
احمد بهشتی	استاد دانشگاه تهران
منصور پهلوان	استاد دانشگاه تهران
جلیل تجلیل	استاد دانشگاه تهران
سید محمد مهدی جعفری	استاد دانشگاه شیراز
احمد خاتمی	استاد دانشگاه شهید بهشتی
محمد مهدی رکنی	استاد دانشگاه فردوسی
سید محمد علوی مقدم	استاد دانشگاه فردوسی
سید مصطفی محقق داماد	استاد دانشگاه شهید بهشتی
مجید معارف	استاد دانشگاه تهران
عبدالله موحدی‌محب	دانشیار دانشگاه کاشان

مدیر اجرایی: رضا خسروی

مترجم و ویراستار انگلیسی: اسحاق طاهری / ویراستار علمی: علیرضا کمالی

***

نشانی: قم، میدان شهدا، خیابان حجتیه، بنیاد بین‌المللی نهج البلاغه

تلفن دفتر فصلنامه: ۰۲۵ - ۳۷۷۳۶۴۴۰

تهران: ۰۲۱ - ۲۲۷۲۰۱۲۸ / مشهد: ۰۵۱ - ۳۸۵۵۱۱۰

وبگاه: www.nahjmagz.ir / پست الکترونیک: nahjmagz@gmail.com

بر اساس نامه شماره ۳/۱۴۴۹۴۱ در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۴/۲۱ کمیسیون بررسی نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری درجه «علمی - پژوهشی» از شماره ۳۰ به فصلنامه پژوهش‌های نهج البلاغه اعطا شده است.

فصلنامه پژوهش‌های نهج البلاغه در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)

نمایه‌سازی می‌شود.

همچنین در وبگاه‌های زیر به صورت تمام متن قابل دریافت است:

www.nahjmagz.ir

www.isc.gov

www.noormags.Com

راهنمای نویسندگان مقالات

۱ مقاله ارسالی باید پژوهشی، گویای نوآوری در مسائل نهج البلاغه و دارای ساختار ذیل باشد:

- ۱- ۱. **عنوان**، کوتاه و گویای محتوای مقاله باشد.
- ۱- ۲. **چکیده**، آینه تمام نمای مقاله شامل معرفی موضوع، ضرورت و اهمیت پژوهش و یافته‌های پژوهش باشد.
- ۱- ۳. **واژگان کلیدی**، شامل حداکثر ۶ واژه از کلمات دارای نقش نمایه و فهرست باشد.
- ۱- ۴. **طرح مسئله**، مسئله تحقیق به صورت روشن طرح و تبیین گردد و به پیشینه تحقیق و نوآوری آن اشاره شود.
- ۱- ۵. **بدنه اصلی مقاله**، با جهت‌گیری انتقادی، تحلیلی، مستند و مستدل
- ۱- ۶. **نتیجه**، شامل یافته‌های تحقیق متناسب با طرح مسئله باشد.
- ۱- ۷. **منابع و مآخذ**، با ترتیب الفبایی بر اساس الگوی ذیل:

- کتاب

نام خانوادگی (شهرت)، نام، سال انتشار، عنوان کامل اثر، مترجم یا محقق، شماره جلد، محل نشر، ناشر.
راوندی، قطب الدین سعید، ۱۳۶۴، *منهاج البراعه فی شرح نهج البلاغه*، تصحیح عبداللطیف کوهکمری، ج ۲، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی.

- مقاله

نام خانوادگی (شهرت)، نام، سال انتشار، «عنوان مقاله»، عنوان مجله، شماره، صفحات، محل نشر، ناشر.
حسن زاده آملی، حسن، ۱۳۶۰، «انسان کامل از دیدگاه نهج البلاغه»، *یادنامه کنگره هزاره نهج البلاغه*، ص ۵۹-۴۷، تهران، بنیاد نهج البلاغه.

اگر دو اثر از یک مولف با تاریخ مشابه وجود دارد با حروف الفبا متمایز گردد.
منابع لاتین نیز به همین ترتیب از چپ به راست معرفی شوند.

۲ ارجاع‌ها بر اساس الگوی ذیل درون متن باشد:

- کتاب و مقاله: (نام خانوادگی، سال انتشار: جلد / صفحه) مانند: (راوندی، ۱۳۶۴: ۲، ۱۴۸)
- آیات قرآن، مانند: (بقره / ۵۳)
- متن نهج البلاغه، مانند: (خطبه ۵۳)، (نامه ۵۳)، (حکمت ۵۳)

۳ عبارت لاتین به صورت پاورقی بیاید.
 ۴ به منابع دست اول ارجاع داده شود.

☑ تذکر جهت ارسال مقاله

- نام و نام خانوادگی نویسنده (نویسندگان)، میزان تحصیلات، رتبه علمی، پست الکترونیکی و شماره نویسنده ضروری است.
- مقاله در محیط word 2010 به بالا و از طریق سامانه نشریه به نشانی www.nahjmagz.ir ارسال شود.
- حجم مقاله حداکثر ۷۵۰۰ کلمه باشد.
- مقاله ارسالی نباید در هیچ نشریه داخلی و خارجی چاپ شده باشد یا هم‌زمان به مجله دیگری ارسال شود.
- مقاله پس از بررسی اولیه در صورت تناسب با موضوع مجله و رعایت اصول نگارش مقاله جهت داوری دو یا سه داور ارسال می‌شود.
- مقاله پس از تأیید داوران و سردبیر پذیرش و در نوبت چاپ قرار خواهد گرفت.
- مقاله ارسالی در صورت تأیید یا عدم تأیید بازگردانده نمی‌شود.
- مسئولیت مطالب مندرج در هر مقاله بر عهده نویسنده است.
- حق چاپ پس از پذیرش برای مجله محفوظ است.

- ۷..... سخن سردبیر
- ۹..... جایگاه نهج البلاغه در تبیین حقیقت توحید
محمدصادق رضایی محمدحسین حشمت‌پور
- ۲۵..... مقایسه مفهوم ایمان در شرح نهج البلاغه ابن‌ابی‌الحدید و ابن‌میثم
عبدالله میراحمدی مرجان باوفا
- ۴۵..... بررسی حد فقر و عوامل مؤثر بر آن از دیدگاه امام علی علیه السلام
مونا امانی‌پور / نصرت نیلساز / جواد ایروانی
- ۶۵..... سبک‌شناسی لایه آوایی و واژگانی خطبه ۲۲۱ نهج البلاغه
حسین یوسفی آملی مصطفی کمالجو مریم اطهری نیا
- ۸۳..... میزان انتقال اسلوب‌های تعلیل متون نهج البلاغه در ترجمه‌های فارسی
شرمین نظریگی مینا جیگاره انسیه خزعلی
- ۱۰۳..... تصحیح ترجمه شرح نهج البلاغه اثر عزالدین آملی و ویژگی‌های سبک‌شناسی آن
بیژن منصوری‌فرد سید محمد منصور طباطبایی
- ۱۲۳..... پژوهشی در منابع حکمت‌های منسوب به امام علی علیه السلام در شرح نهج البلاغه ابن‌ابی‌الحدید
منصور پهلوان مرضیه شکوهنده

سخن سردبیر

در دو شماره پیش در راستای بیان اهمیت و ضرورت بی‌تردید پژوهش هدفمند و جدی در موضوعات بیرونی و درونی کتاب شریف نهج البلاغه نکاتی با الهام از رهنمودهای رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی علیه السلام عرضه شد. دوستانی محتوای آن سخنان را دغدغه مهم خیلی از اندیشه‌ورزان جوان حوزه‌ها دانسته و ادامه و تأکید نسبت بدان نکته‌ها را خواستار شدند، بدین روی در اینجا با بهره‌جویی از سخنان رهبر فرزانه و بزرگوارمان حضرت آیت الله خامنه‌ای حفظه الله تعالی، یکی دو نکته تقدیم می‌گردد، باشد که در تکمیل نکته‌های پیشین، دوستداران فرهنگ علوی را به کار آید و تصویر ضرورت پرداختن به مباحث و مندرجات این گنجینه انکارناپذیر معارف در ذهن و جانشان برجسته‌تر و جدی‌تر بنشینند.

معظم له در جایی فرموده است: «نهج البلاغه ما را از فاصله طولانی با صدر اسلام به نزدیک‌ترین پایگاه‌ها و امن‌ترین دیدگاه‌ها نسبت به معارف اسلامی می‌رساند، امروز می‌شود از دیدگاه دقیق و نافذ امیرالمؤمنین علیه السلام به واقعیت‌های جهان و جامعه نگاه کرد و بسیاری از حقائق را دید و شناخت و علاج دردها را پیدا کرد. امروز شرایطی مشابه شرایط حکومت دوران امیرالمؤمنین علیه السلام است، پس روزگار روزگار نهج البلاغه است، امروز ما هم در شرایط مشابهی هستیم...» (سید علی خامنه‌ای، بازگشت به نهج البلاغه: ۲۷)

ایشان در جای دیگر می‌فرماید: «نهج البلاغه با رتبه بالایی که دارد، یک استثنا است و باید به صورت یک گنجینه استثنایی با آن برخورد کرد. ما از نهج البلاغه خیلی دور مانده‌ایم، لذا باید این فاصله را جبران کنیم... شنیدن و دیدن این تأکیده‌های شدید نگاه هر دردمندی را به ژرفای فاجعه‌ای جلب می‌کند که بی‌تفاوتی توانمندان و دارندگان امکانات نسبت بدان، پشت انسان را می‌لرزاند و نهج البلاغه یک استثنا است.»

این سخن از زبان رهبر بزرگوار انقلاب اسلامی خطاب به مسئولان، بسیار جدی و معنادار است و از نکته‌هایی است که چون تیغ پولادین تیز است. عبارت «ما از نهج البلاغه خیلی دور مانده‌ایم» برای نکته‌یابان و جدی‌نگران، کلامی بس دردمندانه و سوزآفرین است! چقدر دل انسان می‌سوزد که بشنود کسی در برابر این سخن دردمندانه افاضه کند که: «نهج البلاغه به‌سان هر اثر روایی مرسل، چیزی جز یک مجموعه حدیثی مبتلا به ارسال نیست و اگر اهمیت داشته باشد در همان حد است»؟!

و سرانجام در باره نکته پایانی «[ما] باید این فاصله را جبران کنیم» تلقی نگارنده آن است که این پیام باید به‌مثابه فرمانی ولایی دریافت گردد و تکلیفی الهی به‌شمار آید و جوش و جنبشی از سر درد برای همه به‌ساز آورد تا حرکتی هدفدار برای ورود به بهشت معارف نهج البلاغه سامان یابد.